

Värdig vård

**Sammanfattning av riksdagsseminarium
25 mars 2026**

Inledning

Detta är en sammanfattning av riksdagsseminariet "**Hur stärker vi den jämlika stomivården?**" onsdagen den 25 mars 2026 vid Sveriges riksdag.

Riksdagsledamöter och ledamöter i socialutskottet Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Mikael Dahlqvist (S) var värdar för seminariet vilket skedde tillsammans med initiativet Värdig vård.

Värdig vård arbetar för att i dialog och samarbete mellan olika intressenter inom hälso- och sjukvården sammanföra olika perspektiv som kan stärka förutsättningarna för en förbättrad stomivård. Medlemmarna inom Värdig vård samlas flera gånger per år för att diskutera stomivårdens utveckling.

Under riksdagsseminariet diskuterades följande frågeställningar utifrån olika perspektiv:

- Hur skapar vi jämlik tillgång till stomihjälpmedel?
- Hur säkerställer vi sortimentsutökning?
- Vad behöver göras för att säkerställa att det finns tillräckligt många stomiterapeuter?
- Hur kan riksdagen arbeta med frågor som rör jämlikhet och likvärdighet inom stomivården?
- Vad kan göras för att utveckla förmånssystemet och öka likvärdigheten över landet?
- Hur kan apoteken säkerställa en säker och robust distributionskedja för stomiprodukter?
- Finns det behov av ett vårdprogram för stomivård?

Om organisationerna bakom initiativet Värdig vård

ILCO bildades 1965 och samlar personer med problem/sjukdomar i tarmsystemet och/eller urinvägarna. Förbundet finns på nationell, regional och lokal nivå. ILCO arbetar för en nationellt jämlik rätt till hjälpmedel och att alla med stomi ska ha tillgång till stöd av en stomiterapeut.

SSKR är en ideell förening för stomiterapeuter och sjuksköterskor med intresse för omvårdnad och rehabilitering av kolorektal- och stomiopererade personer. Föreningens syfte är bland annat att främja forskning, utveckling och utbildning inom omvårdnad och rehabilitering.

Nätverket mot cancer består av nationella cancerprofilerade patient- och intresseorganisationer. Nätverket startade 2009 i syfte att lyfta gemensamma frågor för de cancerprofilerade patientföreningarna genom opinionsbildning och kunskapshöjande aktiviteter.

Swedish Medtech är branschorganisationen för medicinteknik och har idag drygt 200 medlemsföretag. Swedish Medtechs vision är att Sverige ska vara världens mest attraktiva land för medicintekniska företag, vilka med värdeskapande innovationer ökar patientsäkerheten och skapar en hållbar vård och omsorg.

Summering av riksdagsseminariet

Marie-Louise Hänel Sandström (M) inledde seminariet. Därefter genomförde medlemmarna inom initiativet Vårdig vård olika presentationer. TLV presenterade sedan hur myndigheten arbetar inom stomiområdet. Därefter följde öppna diskussioner och Mikael Dahlgvist (S) avslutade samtalet. Längre ned i dokumentet finns en bild på samtliga medverkande.

- Det finns cirka 33 000 stomiopererade personer i Sverige idag (då ett nationellt register saknas finns idag inga exakta uppgifter gällande hur många som har stomi – ett register skulle behövas).
- De vanligaste orsakerna till en stomioperation är kolorektal cancer, urinblåsecancer, inflammatorisk tarmsjukdom eller exempelvis trauma, inflammerade tarmfickor. En uro- eller tarmstomi är en konstgjord öppning på buken där tarmen läggs ut.
- En stomi är inkontinent genom sin kirurgiska konstruktion och kräver ett uppsamlande stomibandage (produkt). Att ha ett fungerande stomibandage är en förutsättning för att kunna leva ett aktivt liv. Stomi ökar möjligheterna för personer att kunna fortsätta leva ett aktivt liv utifrån sin unika livssituation t.ex. med utbildning, arbete och fritidsaktiviteter.
- Fortlöpande information och rådgivning är viktigt för personer med stomi, men även för att deras anhöriga ska känna mindre oro och uppleva en större trygghet i den nya livssituationen som det innebär att leva med stomi.
- En förutsättning för god vård är att personer har tillgång till stöd av yrkesspecialiserad profession (stomiterapeuter). Stomiterapeuter är centrala för personer som opererats för stomi då det gäller ett individanpassat omhändertagande. Stomiterapeuter har vid sidan av detta också en viktig roll i fråga om undervisning och utbildning till andra yrkeskategorier inom sjukvården.
- För att säkerställa att personer med stomi får tillgång till stöd av en stomiterapeut oavsett var i landet de bor är det viktigt att förutsättningarna är goda för att fortsätta utbilda stomiterapeuter – det är viktigt att stomiterapeuten får en skyddad yrkestitel.
- För att stärka förutsättningarna för en jämlik och bred tillgång till hjälpmedel i hela Sverige bör stomihjälpmedel förskrivas av regionerna via det nationella systemet som regleras av Tandvårds Läkemedelförmånsverket (TLV).
- En bred tillgång till hjälpmedel i alla regioner är viktig för att inte begränsa möjligheten för personer med stomi att välja var han eller hon

vill bo eller arbeta utifrån att de hjälpmedel som passar just honom eller henne kanske inte finns i en regions sortiment.

- Förmånssystemet främjar jämlik vård och sortimentsbredd (nationellt sortiment – samma produkter som är tillgängliga för alla i Sverige)
- TLV:s uppdrag är att upprätthålla god kostnadskontroll, dvs. att kostnaden för att använda en förbrukningsartikel ska vara rimlig i förhållande till nyttan.
- Till skillnad mot läkemedel finns inget generiskt utbyte för förbrukningsartiklar, vilket medför att prispress på äldre produkter vanligen uteblir.
- Initiativet Värdig vård ser att förmånssystemet som reglerar tillgången till stomiprodukter behöver ses över. De utmaningar Värdig vård ser med dagens förmånssystem är:
  - Sortimentsutökningar – hantering av produktuppdateringar i befintligt sortiment
  - Evidenskrav – dessa måste vara relevanta för stomihjälpmedel
  - Prisjustering – t.ex. inflationsjustering
- Det framkom även i rundabordssamtalet att det finns utmaningar för Apoteken att klara av sitt uppdrag att skapa god tillgång till stomiprodukter. Ett fortsatt arbete tillsammans med olika aktörer behövs för att apoteken ska kunna säkerställa en säker och robust distributionskedja för stomiprodukter.

Värdig vård avser driva den fortsatta dialogen med olika intressenter som gäller för att stärka en jämlik stomivård. Många intressanta perspektiv delades vid riksdagsseminariet och vid avslutet på seminariet lyftes behovet av att fortsätta diskussionerna med ett uppföljande riksdagsseminarium.

Vi som arbetar inom initiativet Värdig vård:

- Carina Alm – Ordförande för ILCO (Tarm- uro- och stomiförbundet)
- Lovisa Fasth – Kommunikationschef för ILCO (Tarm- uro- och stomiförbundet)
- Lina Hallin – Ordförande för SSKR (Sektionen för stomiterapeuter och sjuksköterskor inom kolorektal omvårdnad)
- Anna Skiöld – Sekreterare för SSKR (Sektionen för stomiterapeuter och sjuksköterskor inom kolorektal omvårdnad)
- Lars-Ingvar Johansson – Vice ordförande för Nätverket mot cancer och ledamot i förbundsstyrelsen för ILCO
- Maria Meyner – Ordförande, Sektorgruppen stomi, Swedish Medtech

Medverkande personer vid rundabordssamtalen:

- Marie-Louise Hänel Sandström (M) – Riksdagsledamot, socialutskottet
- Mikael Dahlqvist (S) – Riksdagsledamot, socialutskottet
- Carina Alm – Ordförande för ILCO (Tarm- uro- och stomiförbundet)
- Lovisa Fasth – Kommunikationschef för ILCO (Tarm- uro- och stomiförbundet)
- Lina Hallin – Ordförande för SSKR (Sektionen för stomiterapeuter och sjuksköterskor inom kolorektal omvårdnad)
- Anna Skiöld – Sekreterare för SSKR (Sektionen för stomiterapeuter och sjuksköterskor inom kolorektal omvårdnad)
- Lars-Ingvar Johansson – Ledamot i Nätverket mot cancer och ledamot i förbundsstyrelsen för ILCO
- Maria Meyner – Ordförande, Expertnätverket Stomi, Swedish Medtech
- Anni Peltonen – Expertnätverket Stomi, Swedish Medtech
- Eva Ridley – Enhetschef, Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV)
- Emma Ong-Pålsson – Medicinsk utredare, Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV)
- Lena Sharp – Chef, Regionalt Cancercentrum Stockholm-Gotland (RCC)
- Johan Wallér – VD, Apoteksföreningen
- Anna Bäsén – Chefredaktör, ILCO Magasinet
- Annika Sjövall – Kolorektalkirurg, Karolinska Universitetssjukhuset
- Carin Lhotsky Andersson – Professionsanalytiker, Vårdförbundet
- Melissa Gustafsson Dahlström – Praktikant, Nätverket mot cancer
- Anders Åkesson – Moderator

Bild på alla som medverkade

Bildspelet från riksdagsseminariet (presentationer av Värdig vård och TLV)

Riksdagsseminarium:

Hur stärker vi den jämlika stomivården?

Carina Alm

Läget i Sverige för personer med stomi

- Omvälvande situation (psykiskt och fysiskt)
- Ovisshet om framtiden vanlig (Ny vardag permanent stomi eller ej?)
- Stora regionala skillnader i tillgång till professionell vård:
  - Stomisköterska/stomiterapeut
  - Rehabilitering
  - Dietist, fysioterapeut
  - Professionellt stöd
  - Läkemedel (inklusive förband)

Carina Alm

ILCO: Stöd och rättigheter för personer med tarm- och urinvägssjukdomar

Om ILCO

- Ideell organisation som värnar intressen och rättigheter.
- Sveriges enda patientförening med stomifrågor.
- Driver stöd- och rådgivningsverksamhet.
- Viktig kontaktpunkt för personer med stomi som saknar stöd från vården.

Lina Hallin och Anna Skiöld

– Stomi

- En lösning för många olika problem
- Ingen homogen patientgrupp men flera gemensamma behov
- Kan vara tillfällig eller permanent
- Det finns inget register för hur många som har stomi i Sverige

Lina Hallin och Anna Skiöld

– Stomiterapeuten har kompetens

- Alla stomipatienter ska få träffa en stomiterapeut!
- C:a 60 stomimottagningar i landet – ojämn bemanning

SSKR vill ha:

- Skyddad yrkestitel
- Nationellt vårdprogram
- Register över antalet stomiopererade

Anni Peltonen

– Om branschföreningen Swedish Medtech

Swedish Medtechs vision är att Sverige ska vara världens mest attraktiva land för medicintekniska företag, vilka med värdeskapande innovationer ökar patientsäkerheten och skapar en hållbar vård och omsorg

Innovation

Patientsäkerhet

Hållbar vård
och omsorg

Maria Meyner

– Om stomihjälpmedel

Förutsättningarna att få rätt utformade och individanpassade stomihjälpmedel är avgörande för att kunna leva ett aktivt liv med stomi. :

- Stomihjälpmedel subventioneras främst via Läkemedelsförmånen (TLV) och distribueras via apoteken.
- Det nationella systemet syftar till att skapa en god och jämlik tillgång till stomihjälpmedel i hela landet samt att tillgodose behovet av ett unikt utprovat stomihjälpmedel genom sitt stora sortiment på över 3000 produkter.
- TLV ansvarar för beslut om subvention och prisreglering av förbrukningsartiklar för stomi som ingår i förmånerna. Prissättningen är baserad på produkternas dokumenterade kvalitet och värde

Maria Meyner

– Hur säkerställer vi optimal tillgång?

De utmaningar vi ser med dagens förmånssystem är:

- Sortimentsutökningar -hantering av produktuppdateringar i befintligt sortiment
- Evidenskrav – dessa måste vara relevanta för stomihjälpmedel
- Prisjustering – tex inflationsjustering

Det behövs tillgång till gamla och nya produkter, möjliggörande av en kontinuerlig sortimentsutökning, en robust distributionskedja för stomiprodukter samt ett utvecklat förmånssystem i syfte att stärka en jämlikhet över landet.

TLV

TANDVÅRDS- OCH
LÄKEMEDELSFÖRMÅNSVERKET

Hur fungerar det nationella förmånssystemet för förbrukningsartiklar?

Eva Ridley (enhetschef) och Emma Ong-Pålsson (samordnare/medicinsk utredare)
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket
2026-03-25

Det här är TLV

- TLV är en statlig myndighet som ska verka för en ändamålsenlig och kostnadseffektiv **läkemedelsanvändning** och **tandvård**, god tillgänglighet till läkemedel i samhället och en väl fungerande **apoteksmarknad**.
- TLV ansvarar bland annat för
  - beslut om subvention och prisreglering av läkemedel och förbrukningsartiklar som ingår i läkemedelsförmånerna,**
  - att utföra hälsoekonomiska bedömningar av läkemedel och medicintekniska produkter som inte ingår i läkemedelsförmånerna och som upphandlas av regionerna.**
- TLV:s mål är att inom ramen för det nationella förmånssystemet verka för jämlik vård och sortimentsbredd på ett kostnadseffektivt sätt.

Vi är cirka 170 anställda och arbetar tvärprofessionellt i våra utredningar för att få ett brett perspektiv.

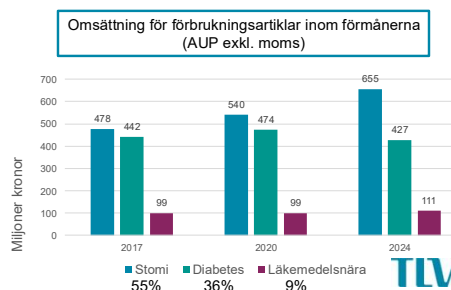
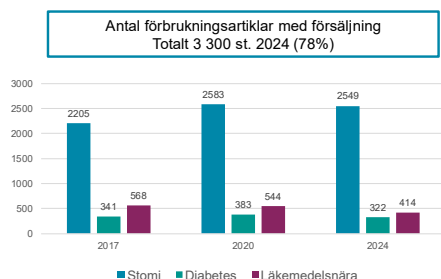
TLV

Inom förmånssystemet finns ca **4 300** förbrukningsartiklar

2025 fattades beslut i 91 ärenden

Förbrukningsartiklar omsätter ca 1,2 miljarder kronor (exkl. moms) inom förmånerna

Lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. styr vilka produkter som kan omfattas av statlig subvention

18 § Läkemedelsförmånerna ska, när beslut fattas enligt 7 §, omfatta

- förbrukningsartiklar som en förmånsberättigad behöver vid **stomi** och som förskrivs av läkare eller någon annan som Socialstyrelsen förklarat har behörighet till sådan förskrivning, och
- förbrukningsartiklar som en förmånsberättigad på grund av sjukdom behöver för att **tillföra kroppen ett läkemedel** eller för **egenkontroll av mediciner** och som förskrivs av läkare, tandläkare eller någon annan som Socialstyrelsen förklarat har behörighet till sådan förskrivning.

8 § Den som marknadsför ett läkemedel eller en vara som avses i 18 § får ansöka om att läkemedlet eller varan ska ingå i läkemedelsförmånerna enligt denna lag. **Sökanden ska visa att villkoren enligt 15 § är uppfyllda** och lägga fram den utredning som behövs för att fastställa inköpspris och försäljningspris.

15 § Ett receptbelagt läkemedel ska omfattas av läkemedelsförmånerna och inköpspris och försäljningspris ska fastställas för läkemedlet under förutsättning att

- kostnaderna för användning** av läkemedlet, med beaktande av bestämmelserna i 3 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), **framstår som rimliga** från medicinska, humanitära och samhällsekonomiska synpunkter, och
- det inte finns andra tillgängliga läkemedel eller behandlingsmetoder som enligt en sådan avvägning mellan avsedd effekt och skadeverkningar som avses i 4 kap.1 § första stycket läkemedelslagen (2015:315) är att bedöma som väsentligt mer ändamålsenliga.

TLV

Företag kan ansöka till TLV om pris och subvention för förbrukningsartiklar

- När TLV beslutar om en förbrukningsartikel ska ingå i högkostnadsskyddet tar vi hänsyn till vilken nytta en förbrukningsartikel gör i förhållande till andra, befintliga alternativ inom förmånssystemet.
  - Det relevanta jämförelsealternativet bör vara en produkt som har samma basfunktion
  - Finns det flera produkter som har samma basfunktion bör det relevanta jämförelsealternativet vara den mest kostnadseffektiva produkten
  - Väger kostnaden mot effekt
    - Företagets uppgift är att visa att kostnaden är rimlig i förhållande till den nytta den ansökta förbrukningsartikeln ger
  - Max 180 dagars utredningstid
  - TLV:s beslut om pris och subvention är offentliga och publiceras på tlv.se

TLV

Sammanfattning

- Förmånssystemet främjar jämlik vård och sortimentsbredd
  - Nationellt sortiment – samma produkter som är tillgängliga för alla i Sverige
- TLV:s uppdrag är att upprätthålla god kostnadskontroll, dvs att kostnaden för att använda en förbrukningsartikel ska vara rimlig i förhållande till nyttan.
- Till skillnad mot läkemedel finns inget generiskt utbyte för förbrukningsartiklar, vilket medför att prispress på äldre produkter vanligen uteblir.

TLV